

УДК 351.79 + 342.9 + 627.1/.8
DOI <https://doi.org/10.32782/chern.v4.2024.8>

Н. П. Воронюк
доктор філософії,
старший науковий співробітник групи захисту інтелектуальної власності
відділу організації наукової роботи
Національної академії внутрішніх справ
orcid.org/0000-0001-8990-1945

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНОГО НАГЛЯДУ ЗА ГІДРОТЕХНІЧНИМИ СПОРУДАМИ ВНУТРІШНІХ ВОДНИХ ШЛЯХІВ

Стаття присвячена дослідженню питання технічного нагляду за гідротехнічними спорудами внутрішніх водних шляхів.

Дослідженням встановлено, що Закон України «Про внутрішній водний транспорт» передбачив необхідність затвердження порядку здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами внутрішніх водних шляхів, однак не вказав, які особливості правовідносини мають бути врегульовані ним, не визначено поняття технічного нагляду за гідротехнічними спорудами.

Аналізом законодавчих актів було встановлено, що до правовідносин, які виникають щодо гідротехнічних споруд внутрішніх водних шляхів як споруд – об'єктів будівництва відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», мають застосовуватися норми містобудівного законодавства.

В статті, з урахуванням норм містобудівного законодавства, наведено визначення поняття технічного нагляду за гідротехнічними спорудами внутрішніх водних шляхів – здійснення замовником контролю за дотриманням проектних рішень та будівельних норм і правил, а також контролю за якістю виконаних робіт та їх обсягами під час будівництва або зміни (у тому числі шляхом знесення) за причальними спорудами, операційними акваторіями причальних споруд та підхідними каналами.

Зроблено висновок, що здійснення технічного нагляду при будівництві гідротехнічних споруд внутрішніх водних шляхів (причальних споруд, операційних акваторій причальних споруд, підхідних каналів) має відбуватися у загальному порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, з урахуванням особливостей такого нагляду, визначеного відповідним нормативно-правовим актом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері внутрішнього водного транспорту. Такий нормативно-правовий акт має бути прийнятий центральним органом виконавчої влади на виконання вимог Закону України «Про внутрішній водний транспорт» з урахуванням вимог Закону України «Про архітектурну діяльність».

Порівняльним аналізом положень нормативно-правових актів вищої сили та норм Положення про організацію та порядок здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами водотранспортного комплексу, затвердженого наказом Міністерства інфраструктури України 16 січня 2014 року № 21, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2014 року за № 269/25046 встановлено, що норми вказаного положення не відповідають нормам актів вищої сили.

Авторка прийшла до висновку, що Положенням про організацію та порядок здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами водотранспортного комплексу, затверджене наказом Міністерства інфраструктури України 16 січня 2014 року № 21, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2014 року за № 269/25046, як підзаконний нормативно-правовий акт, що не відповідає Закону України «Про архітектурну діяльність» та Порядку здійснення технічного нагляду під час будівництва об'єкта архітектури, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2007 р. № 903, не може використовуватись у правозастосовній практиці.

Також, акторкою вказано на відсутність у Міністерства інфраструктури України повноважень щодо прийняття Положення про організацію та порядок здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами водотранспортного комплексу.

Ключові слова: гідротехнічні споруди, технічний нагляд, внутрішній водний транспорт, інфраструктура внутрішніх водних шляхів, технічний нагляд за гідротехнічними спорудами, технічний нагляд за причальними спорудами.

Voronyuk N. P. ADMINISTRATIVE AND LEGAL ISSUES AND WAYS TO IMPROVE TECHNICAL SUPERVISION OF HYDRAULIC STRUCTURES OF INLAND WATERWAYS

The article is dedicated to the study of technical supervision over hydraulic structures of inland waterways. The research established that the Law of Ukraine "On Inland Water Transport" provides for the need to approve the procedure for technical supervision of hydraulic structures of inland waterways but does not specify which particular legal relations should be regulated by it, nor does it define the concept of technical supervision of hydraulic structures.

An analysis of legislative acts showed that the legal norms governing hydraulic structures of inland waterways as construction objects, in accordance with the Law of Ukraine "On Regulation of Urban Development Activities," are subject to urban planning legislation. Taking these norms into account, the article provides a definition of technical supervision over hydraulic structures of inland waterways as the customer's supervision of compliance with design solutions and building codes, as well as control over the quality and scope of works during construction or modification (including demolition) of mooring structures, operational water areas of mooring structures, and approach channels.

It is concluded that technical supervision during the construction of hydraulic structures of inland waterways (mooring structures, operational water areas of mooring structures, approach channels) should be carried out in

accordance with the general procedure defined by the Cabinet of Ministers of Ukraine, considering the specific nature of such supervision as determined by the relevant regulatory act of the central executive authority responsible for formulating state policy in the field of inland water transport. Such a regulatory act should be adopted by the central executive authority to implement the requirements of the Law of Ukraine "On Inland Water Transport," taking into account the requirements of the Law of Ukraine "On Architectural Activities."

A comparative analysis of the provisions of higher legal acts and the norms of the Regulation on the Organization and Procedure for Technical Supervision over Hydraulic Structures of the Water Transport Complex, approved by the Order of the Ministry of Infrastructure of Ukraine dated January 16, 2014, No. 21, registered in the Ministry of Justice of Ukraine on February 10, 2014, under No. 269/25046, revealed that the norms of the said regulation do not comply with the norms of higher legal acts.

The author concludes that the Regulation on the Organization and Procedure for Technical Supervision over Hydraulic Structures of the Water Transport Complex, approved by the Order of the Ministry of Infrastructure of Ukraine dated January 16, 2014, No. 21, registered in the Ministry of Justice of Ukraine on February 10, 2014, under No. 269/25046, as a subordinate regulatory act that does not comply with the Law of Ukraine "On Architectural Activities" and the Procedure for Technical Supervision during the Construction of Architectural Objects, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 11, 2007, No. 903, cannot be used in legal practice.

Additionally, the author points out the lack of authority of the Ministry of Infrastructure of Ukraine to adopt the Regulation on the Organization and Procedure for Technical Supervision over Hydraulic Structures of the Water Transport Complex.

Key words: hydraulic structures, technical supervision, inland water transport, inland waterway infrastructure, technical supervision of hydraulic structures, technical supervision of mooring structures.

Постановка проблеми. Внутрішній водний транспорт в Україні є мало розвиненим, однак пріоритетним для розвитку, що пов'язано з можливістю використання його для перевезення великогабаритних вантажів, зниження вартості логістики, створення мережі мультимодальних перевезень. Перевезення внутрішніми водними шляхами в першу чергу залежить від наявності інфраструктури внутрішніх водних шляхів, розвиток якої можливий лише за наявності чіткого, зрозумілого та однозначного правового механізму будівництва та утримання об'єктів інфраструктури.

З початком повномасштабного вторгнення російської федерації, захопленням земель прибережної частини Дніпра та підривом Каховської ГЕС, питання інфраструктури внутрішніх водних шляхів стало ще більш актуальним, оскільки держава потребує формування нових вантажо- та пасажиропотоків. На даний час актуальним є відновлення судноплавства на річках, які практично перестали функціонувати як внутрішні водні шляхи: річки Стир, Горинь, Дністер, верхня частина Південного Бугу. Крім того, існує потреба в запровадженні судноплавства річкою Тиса та сполучення судноплавного шляху по ній з Дунаєм.

Вказані обставини вимагають кроків держави у створенні чітких правових механізмів, які забезпечать відновлення існуючої інфраструктури, будівництво нових об'єктів інфраструктури внутрішнього водного транспорту та їх подальше утримання.

Технічний нагляд за гідротехнічними спорудами внутрішніх водних шляхів є одним із процесів у будівництві гідротехнічних споруд, та визначення порядку його здійснення сприятиме розвитку інфраструктури внутрішнього водного транспорту та відновлення судноплавства в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Закон України «Про внутрішній водний транспорт» [1], ухвалений у грудні 2020 року, досі залишається недостатньо вивченим, і багато проблемних питань, пов'язаних із його застосуванням, поки що не отримали належної уваги. В контексті нового закону досліджували окремі питання внутрішнього водного транспорту О.Б. Даниленко, А.О. Собакар, В.І. Чимшир, Ю.М. Шульга – займалися проблематикою безпеки судноплавства, у сферу чергу С.М. Ключова, С.П. Лопатюк та І.Ю. Скларенко досліджували питання екологічної безпеки на внутрішньому водному транспорті. Однак, тема технічного нагляду за гідротехнічними спорудами внутрішніх водних шляхів не була предметом наукового дослідження.

Мета статті – дослідити правову проблематику технічного нагляду за гідротехнічними спорудами внутрішніх водних шляхів.

Виклад основного матеріалу. 01 січня 2022 року набув чинності Закон України «Про внутрішній водний транспорт» [1] (далі – Закон про ВВТ), який врегулював значну частину правовідносин у сфері внутрішнього водного транспорту, судноплавства внутрішніми водними шляхами, будівництва гідротехнічних споруд внутрішніх водних шляхів тощо.

Сфера внутрішнього водного транспорту з часів незалежності України не була комплексно врегульована, існувала значна частина нормативно-правових актів, видана ще за радянських часів, які, не заважаючи на всю абсурдність норм, що в них міститься, оскільки законодавство України та законодавство СРСР базуються на принципово різних засадах, що зумовлює їх концептуальну несумісність [2], застосовуються на практиці, в тому числі й судовій. Так, Господарський суд міста Києва у справі 910/13850/13, обґрунтовуючи рішення про встановлення сервітугу на дер-

жавне майно, послався на Статут внутрішнього водного транспорту Союзу РСР від 15.10.1955 [3]. Вказане рішення суду було залишено в силі Постановою Київського апеляційного суду від 24.12.2013 та Постановою Вищого господарського суду України від 02.04.2014.

О.О. Величко в науковому дослідженні, присвяченому чинності нормативно-правових актів верховної ради УРСР зазначала: «В 1991 році застосування законодавства УРСР та СРСР було виправданим, але в 2020 році це вже може свідчити про неспроможність влади забезпечити належне нормативно-правове регулювання відповідних правовідносин» [4].

Законом України «Про дерадянізацію законодавства України» [5], що покликаний вирішити проблеми застосування радянського законодавства, було визначено ряд заходів щодо дерадянізації правової системи держави.

Відповідно до Прикінцевих та перехідних положень вказаного Закону Уряд України мав протягом трьох місяців з дня набрання чинності Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із Законом, протягом шести місяців з дня набрання чинності Законом забезпечити перегляд та приведення у відповідність із Законом нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади [5].

Згідно інформації системи пошуку, аналізу та моніторингу законодавства ІПС ЛІГА:ЗАКОН, Статут внутрішнього водного транспорту Союзу РСР [6], затверджений постановою Ради Міністрів СРСР від 15 жовтня 1955 р. № 1801, про який зазначалось як нормативна основа для рішення суду про яке зазначалось раніше, на даний час залишається чинним. З огляду на вказане можна дійти висновку, що дерадянізація нормативно-правової бази в сфері внутрішнього водного транспорту не здійснена у встановлені Законом строки. В зв'язку з цим у сфері внутрішнього водного транспорту залишаються проблемними юридичні колізії, які постають у випадках, коли певне коло суспільних відносин регулюється актами законодавства СРСР та не регулюється законодавством України. З одного боку, відсутність нормативно-правового України зовсім не означає, що автоматично може бути застосовано законодавство СРСР, оскільки український законодавець може свідомо залишити відповідну сферу відносин поза законодавчим регулюванням, залишаючи на розсуд учасників таких відносин встановлення власних правил поведінки. З другого боку, надзвичайно складно визначити сфери, де нерегульованість відносин зумовлена наміром дозволити вільний розсуд сторін, а де – свідомим розрахунком на дію законодавства СРСР [2].

Другу значну частину нормативно-правового регулювання у сфері внутрішнього водного тран-

спорту до набрання чинності Законом про ВВТ становили акти Міністерства інфраструктури України (Міністерства транспорту та зв'язку України, Міністерства транспорту України) (далі – Міністерство).

Пунктом 12 Прикінцевих та перехідних положень Закону про ВВТ Кабінету Міністрів України протягом одного року з дня опублікування Закону доручено: привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом; забезпечити прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію цього Закону; забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом [1].

Як у випадку з радянськими нормативно-правовими актами, нормативно-правові акти Міністерства продовжують діяти, в тому числі й в частині, що суперечить нормам Закону про ВВТ та іншим законодавчим актам, що створює підстави для правових колізій та неоднозначної правозастосовної практики.

Досліджуючи питання застосування нормативно-правових актів Міністерства у сфері внутрішнього водного транспорту, які були видані ним до набрання чинності Закону про ВВТ, окремо доцільно зупинитися на питанні повноважень Міністерства щодо видання зазначених актів.

Конституція України в статті 19 визначила, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [7].

Частина 2 статті 3 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» [8] встановила, що організація, повноваження і порядок діяльності міністерств, інших центральних органів виконавчої влади визначаються Конституцією України, цим та іншими законами України.

Стаття 7 вказаного Закону передбачає, що основними завданнями міністерства як органу, що забезпечує формування та реалізує державну політику в одній чи декількох сферах, є забезпечення нормативно-правового регулювання [8]. Однак, дане положення Закону не можна розцінювати як загальний дозвіл міністерству приймати будь-які нормативно-правові акти у сфері, в якій воно забезпечує формування та реалізує державну політику. Таке повноваження обмежується статтею 19 Конституції щодо способу діяльності органу державної влади, який має бути визначений законами України [7].

Верховний Суд у складі судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Касаційного адміністративного суду у постанові від 25.06.2024 у справі №300/3435/21 виснував: «ч. 2 статті 19 Конституції України встановлено,

що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Аналіз цієї норми дає змогу дійти висновку, що діяльність органів державної влади здійснюється відповідно до спеціально-дозвільного типу правового регулювання, яке побудовано на основі принципу «заборонено все, крім дозволеного законом; дозволено лише те, що прямо передбачено законом». Застосування такого принципу суттєво обмежує цих суб'єктів у виборі варіантів чи моделі своєї поведінки, а також забезпечує використання ними владних повноважень виключно в межах закону і тим самим істотно обмежує можливі зловживання з боку держави та її органів» [9].

Таким чином, повноваження Міністерства щодо прийняття відповідного нормативно-правового акту у сфері внутрішнього водного транспорту мало бути визначене виключно законодавчим актом. З огляду на це, при визначенні питання про можливість застосування конкретного нормативно-правового акту Міністерства, необхідно встановлювати чи були повноваження у Міністерства на прийняття саме цього нормативно-правового акту.

В даній статті пропонується детально розглянути одне з проблемних питань, що виникає у зв'язку з неналежним правовим регулюванням в сфері внутрішнього водного транспорту: питання здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами внутрішніх водних шляхів.

Закон про ВВТ присвячує даному питанню декілька норм, які не лише не визначають суті поняття чи загальних засад здійснення технічного нагляду, а й не відсилають до інших законодавчих актів, якими врегульовано процес здійснення технічного нагляду.

Так, Закон про ВВТ обмежився статтею 5, яка передбачає, що центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері внутрішнього водного транспорту розробляє та затверджує порядок здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами внутрішніх водних шляхів [1].

Також, стаття 19 Закону про ВВТ передбачає, що технічний нагляд за причальними спорудами здійснюється відповідно до порядку здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами внутрішніх водних шляхів. Аналогічна норма окремо прописана й для таких видів гідротехнічних споруд як операційні акваторії причальних споруд та підхідних каналів в статті 20 Закону про ВВТ «технічний нагляд за операційними акваторіями причальних споруд та підхідними каналами до них здійснюється відповідно до порядку здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами внутрішніх водних шляхів» [1].

З огляду на відтісність в понятійному апараті самого Закону про ВВТ поняття «технічний нагляд» доцільно звернутися до спеціального законодавства, яким таке поняття визначено.

Визначення дефініції «технічний нагляд» надано в Законі України «Про архітектурну діяльність» [10] (далі – Закон про архітектурну діяльність) як здійснення замовником контролю за дотриманням проектних рішень та будівельних норм і правилам, а також контролю за якістю виконаних робіт та їх обсягами під час будівництва або зміни (у тому числі шляхом знесення) об'єкта містобудування [10].

Так само Закон про архітектурну діяльність визначає й загальні засади здійснення технічного нагляду.

Стаття 11 Закону передбачає, що під час будівництва об'єкта архітектури здійснюється авторський та технічний нагляд. Технічний нагляд забезпечується замовником та здійснюється особами, які мають кваліфікаційний сертифікат. У разі виявлення відхилень від проектних рішень, допущених під час будівництва об'єкта архітектури, та відмови підрядника щодо їх усунення особа, яка здійснює технічний нагляд, повідомляє про це замовника і орган державного архітектурно-будівельного контролю для вжиття заходів відповідно до законодавства [10].

Вказаною статтею встановлено, що Порядок проведення авторського і технічного нагляду встановлюється Кабінетом Міністрів України. Постановою Уряду від 11 липня 2007 р. № 903 затверджено Порядок здійснення технічного нагляду під час будівництва об'єкта архітектури [11].

Порядок передбачає, що технічний нагляд забезпечує замовник (забудовник) протягом усього періоду будівництва об'єкта з метою здійснення контролю за дотриманням проектних рішень та вимог державних стандартів, будівельних норм і правил, а також контролю за якістю та обсягами робіт, виконаних під час будівництва або зміни зокрема шляхом знесення) такого об'єкта [11].

Таким чином, технічний нагляд – діяльність осіб, які мають кваліфікаційний сертифікат, що полягає у контролі протягом усього періоду будівництва об'єкта з метою забезпечення виконання будівельних робіт відповідно до проектних рішень та вимог державних стандартів, будівельних норм і правил, а також контролю за якістю та обсягами робіт.

Відповідно до статті 6 Закону України «Про основи містобудування» [12], який визначає правові, економічні, соціальні та організаційні засади містобудівної діяльності в Україні і спрямований на формування повноцінного життєвого середовища, забезпечення при цьому охорони навколишнього природного оточення, раціонального

природокористування та збереження культурної спадщини, законодавство України про містобудування складається з Конституції України, цього Закону, законів України «Про регулювання містобудівної діяльності» [13], «Про архітектурну діяльність» [10] та інших нормативно-правових актів, що видаються на їх виконання.

Відповідно до статті 4 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» об'єктами будівництва є будинки, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх комплекси та частини, лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури (крім трубопроводів внутрішньогосподарських меліоративних систем) [13].

Закон про ВВТ визначив гідротехнічні споруди внутрішніх водних шляхів як інженерно-технічні споруди (причали, пристані, пірси, інші види причальних споруд, дамби, моли, хвилеломи, інші види берегозахисних споруд, судноплавні шлюзи, судноплавні канали внутрішніх водних шляхів, інші підводні споруди штучного походження), призначені для забезпечення безпечного плавання, маневрування, стоянки, будівництва, ремонту, обслуговування та огляду суден, для захисту берегової смуги внутрішніх водних шляхів, операційної акваторії причалу (причалів), ведення господарської діяльності підприємствами внутрішнього водного транспорту, використання водних ресурсів та запобігання шкідливій дії вод [1].

Таким чином, правовідносини, які стосуються гідротехнічних споруд внутрішніх водних шляхів як споруд відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» підлягають правовому регулюванню містобудівним законодавством.

Враховуючи вказані норми Закону про архітектурну діяльність, можна дійти висновку, що технічний нагляд за гідротехнічними спорудами внутрішніх водних шляхів – здійснення замовником контролю за дотриманням проектних рішень та будівельних норм і правил, а також контролю за якістю виконаних робіт та їх обсягами під час будівництва або зміни (у тому числі шляхом знесення) за причальними спорудами, операційними акваторіями причальних споруд та підхідними каналами.

З урахуванням вимог спеціальної норми Закону про архітектурну діяльність здійснення технічного нагляду при будівництві гідротехнічних споруд внутрішніх водних шляхів (причальних споруд, операційних акваторій причальних споруд, підхідних каналів) повинно відбуватися у загальному порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, з урахуванням особливостей такого нагляду, визначеного відповідним нормативно-правовим актом Міністерства, який має бути прийнятий на виконання вимог Закону про

ВВТ з урахуванням вимог Закону про архітектурну діяльність.

Враховуючи такі висновки доцільно повернутися до аналізу нормативно-правових актів, які видані Міністерством до набрання чинності Законом про ВВТ, та які регламентують порядок здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами, оскільки саме різне тлумачення поняття «технічного нагляду» законодавчими актами та підзаконними актами Міністерства на практиці призводять до спорів.

Положенням про організацію та порядок здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами воднотранспортного комплексу, затверджене наказом Міністерства інфраструктури України 16 січня 2014 року № 21, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2014 року за № 269/25046 (далі – Положення про технічний нагляд), визначено, що метою здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами є контроль за зміною їх технічного стану під час експлуатації споруд, у тому числі визначення і забезпечення придатності до безаварійної експлуатації протягом строку служби [14].

Таким чином, у розумінні нормативно-правового акту Міністерства технічний нагляд здійснюється під час експлуатації об'єкта будівництва.

Вказане положення суперечить порядку здійснення технічного нагляду, визначеного Законом про архітектурну діяльність, так як Закон передбачає, що технічний нагляд здійснюється у процесі виконання будівельних робіт.

Також, Положення про технічний нагляд передбачає, що функції з технічного нагляду за дотриманням експлуатуючими організаціями, що внесені до бази даних гідротехнічних споруд, вимог нормативних документів здійснює Регістр судноплавства України [14].

Положення в цій частині також суперечить Закону про архітектурну діяльність, оскільки Закон передбачає, що технічний нагляд здійснюється особами, які мають кваліфікаційний сертифікат, в той час як Положення про технічний нагляд визначає єдиного монополіста – Регістр судноплавства України [10].

Наглядова діяльність згідно Положення про технічний нагляд здійснюється шляхом проведення технічних оглядів – первісного, чергового, щорічного, позачергового. Згідно Закону про архітектурну діяльність технічний нагляд – постійний процес протягом усього періоду будівництва об'єкта [14].

З урахуванням викладеного, Положення про технічний нагляд суперечить вимогам Закону про архітектурну діяльність.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про правотворчу діяльність» [15] підзаконний нормативно-правовий акт – це акт, прийнятий (вида-

ний) суб'єктом правотворчої діяльності на основі та на виконання Конституції України, законів, чинних міжнародних договорів України та спрямований на їх реалізацію. Підзаконні нормативно-правові акти мають відповідати Конституції України, законам, чинним міжнародним договорам України, підзаконним нормативно-правовим актам вищої юридичної сили та узгоджуватися між собою [15].

Отже, Положення про технічний нагляд як підзаконний нормативно-правовий акт, що не відповідає Закону про архітектурну діяльність та Порядку здійснення технічного нагляду під час будівництва об'єкта архітектури, що затверджений Кабінетом Міністрів України, не може використовуватись у правозастосовній практиці.

Також, окремо доцільно розглянути питання повноважень Міністерства щодо прийняття Положення про технічний нагляд.

З урахуванням раніше викладених висновків, повноваження Міністерства щодо прийняття будь-якого нормативно-правового акту, в тому числі й в сфері внутрішнього водного транспорту, необхідно оцінювати виходячи з наявності повноважень щодо прийняття нормативно-правового акту, визначених законом.

Законом, який до прийняття Закону про ВВТ, визначав повноваження органів державної влади у сфері внутрішнього водного (річкового) транспорту був Закон України «Про транспорт» (далі – Закон про транспорт). На дату затвердження Міністерством Положення про технічний нагляд, Закон про транспорт в редакції від 13.06.2013 окремою статтею визначив повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки на морському та річковому транспорті. В той же час повноваження Міністерства як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту, зокрема річкового (внутрішнього водного), окремою статтею не встановив. Норми з повноваженнями Міністерства містились в декількох статтях Закону. До таких можна віднести: формує та реалізує державну політику з питань транспорту та забезпечує міжнародне співробітництво, визначає порядок контролю на відповідність вимогам безпеки перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти повітряним, а в окремих випадках й іншими видами транспорту, координує діяльність всіх видів транспорту [16].

З урахуванням викладеного, приходимо до висновку, що на дату затвердження Положення про технічний нагляд, Міністерство не мало повноважень щодо прийняття такого нормативно-правового акту.

Висновки та пропозиції. Нормативно-правове регулювання в сфері внутрішнього водного

транспорту потребує перегляду значної кількості підзаконних нормативно-правових актів та приведення їх у відповідність до вимог Закону України «Про внутрішній водний транспорт», інших законів України, в тому числі й скасування тих, які суперечать Конституції України та законам України.

Технічний нагляд за гідротехнічними спорудами внутрішніх водних шляхів має здійснюватися відповідно порядку, визначеного Законом України «Про архітектурну діяльність», Порядку здійснення технічного нагляду під час будівництва об'єкта архітектури, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2007 р. №903. Особливості здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами, які стосуються характеристик гідротехнічних споруд – як споруд внутрішніх водних шляхів, мають бути врегульовані у порядку здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами внутрішніх водних шляхів, який повинен ґрунтуватися на відповідати нормам Закону України «Про архітектурну діяльність» та Порядку здійснення технічного нагляду під час будівництва об'єкта архітектури.

Положення про організацію та порядок здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами воднотранспортного комплексу, затвердженого наказом Міністерства інфраструктури України 16 січня 2014 року № 21, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2014 року за № 269/25046, не може застосовуватися як таке, що не відповідає нормативно-правовим актам вищої сили, та прийняте з порушенням вимог Конституції України та законів України.

Література

1. Про внутрішній водний транспорт: Закон України від 03.12.2020 № 1054-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-20/ed20240528#n504>
2. Пояснювальна записка до проекту закону «Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про правонаступництво України» щодо скасування дії актів СРСР та УРСР на території України», реєстраційний номер проекту 1075 від 29.08.2019. URL : https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=1075&skl=10
3. Єдиний державний реєстр судових рішень. Справа № 910/13850/13 05.08.13. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/32901366>
4. Величко О.В. «Чинні нормативно-правові акти Верховної ради України УРСР». Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2020. URL : https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/1_2020/5.pdf
5. Про деєрадянізацію законодавства України, Закон України; Перелік від 21.04.2022 № 2215-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2215-20#Text>
6. Статут внутрішнього водного транспорту союзу РСР від 15.10.1955: затв. постановою Ради Міністрів СРСР. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/ke551801>
7. Конституція України: Основний Закон України від 28.06.1996 (дата звернення

16.09.2024). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

8. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011. №3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17/ed20230622#Text>

9. Постанова Верховного суду України від 25 черв. 2024 р. справа №300/3435/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120003724>

10. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999. № 687-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text>

11. Про авторський та технічний нагляд під час будівництва об'єкта архітектури: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2007 р. № 903. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2007-%D0%BF#Text>

12. Про основи містобудування, Закон України від 16.11.1992. № 2780-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12#Text>

13. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011. № 3038-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#top>

14. Положення про організацію та порядок здійснення технічного нагляду за гідротехнічними спорудами воднотранспортного комплексу: затв. Наказом Мінінфраструктури від 16.01.2014 р. № 21. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0269-14#top>

15. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24.08.2023. № 3354-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#top>

16. Про транспорт: Закон України від 10 лист. 1994 р. № 232/94-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text>